

Handläggare
Anette Manoti
Telefon: 08-50824582**Till**
Skärholmens stadsdelsnämnd
2025-10-23

Handlingsplan för romsk inkludering 2030

Remiss

Förvaltningens förslag till beslut

1. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart

Sammanfattning

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Romer är ett samlingsnamn av flera olika folkgrupper från olika länder. Romer har funnits i Sverige sedan 1500-talet.

Stadens riktlinjer för nationella minoriteter fokuserar på minoritetsgruppernas lagstadgade rättigheter. *Handlingsplan för romsk inkludering 2030*, förklarar angelägenheten i att parallellt med lagstadgade rättigheter, utforma ett särskilt styrdokument för att främja romers inkludering. Romer har genom historien utsatts för omfattande strukturell rasism och stigmatisering som för många romer lett till utanförskap och otrygghet. Handlingsplanen ska säkerställa romers lika tillgång och rätt till utbildning, arbete och hälsovård som övriga stockholmare. Den ska också se till att romers sociala och kulturella rättigheter tillgodoses samt motverka diskriminering och marginalisering.

Förvaltningen anser att handlingsplanen är välskriven och att målen har tydliga ansvarshänvisningar till respektive nämnd. Samtidigt finns en flexibilitet att utifrån nämndernas verksamhetsområden själva ta fram aktiviteter för att uppnå målen. Förvaltningen hade dock gärna sett något mål eller insats i handlingsplanen som riktar sig särskilt till kvinnor, eftersom det anges att jämställdhetsproblematiken är ett prioriterat område.

Förvaltningen anser att en viktig åtgärd som stadsledningskontoret vidtagit är att inhämta synpunkter från Kommunstyrelsens referensgrupp för romsk inkludering. Referensgruppens erfarenheter och behov har lyfts in i handlingsplanen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat en remiss som gäller *Handlingsplan för romsk inkludering 2030*. Alla stadens nämnder är remissinstanser samt ytterligare 17 myndigheter, organisationer och samfund.

Handlingsplan för romsk inkludering 2030 föreslås ersätta *Stockholms stads strategi för romsk inkludering 2018–2022* (Dnr KS 2018/000070).

Under framtagandet av handlingsplanen har synpunkter inhämtats från Kommunstyrelsens referensgrupp för romsk inkludering. Det ligger i linje med Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter, där det bland annat anges att det offentliga har ansvar att möjliggöra delaktighet och inflytande i frågor som rör minoriteterna.

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Samerna är också ett urfolk. Romer är ett samlingsnamn på flera olika folkgrupper från olika länder, de har befunnit sig i Sverige sedan 1500-talet.

Styrdokument

På ett övergripande plan förhåller sig Sveriges minoritetspolitik till FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030 med fokus på principen, *Lämna ingen utanför* samt FN:s *deklaration om urfolkens rättigheter och självbestämmande*. De nationella minoriteternas och urfolket samernas rättigheter är fastställda i svensk lag. I regeringsformen fastställs att det samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas.

Enligt *lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk* (minoritetslagen) är staden skyldig att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Stockholm stads mål och riktlinjer återfinns i nedan skrivningar och dokument.

- Verksamhetsmålet 3.7 i stadens budget, *Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt*.
- *Stockholm stads riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter*, vars nya version också remitterats (KS 2025/870)
- Programmet om mänskliga rättigheter, *Stockholms stad är en öppen, jämlik och jämställd stad, fri från alla former av diskriminering och rasism*.

Ärendet

Stadens riktlinjer för nationella minoriteter fokuserar på minoritetsgruppernas lagstadgade rättigheter. *Handlingsplan för romsk inkludering 2030*, beskriver angelägenheten med att parallellt med lagstadgade rättigheter, utforma ett särskilt styrdokument för att främja romers inkludering. Romer har genom historien utsatts för omfattande strukturell rasism. I Sverige har romer bland annat utsatts för tvångssteriliseringar, omhändertaganden av barn och påtvingad assimilation. Ända fram till 1960-talet hindrades många romska barn att gå i skolan och vuxna romer hade begränsade möjligheter att få arbete. Romska familjer tilläts inte stanna i kommuner annat än under kortare perioder och många tvingades till att bo i läger.

Den direkt diskriminerande lagstiftningen är idag borta, men handlingsplanen vill belysa de seglivade fördomar och negativa förhållningssätt till romer som levt vidare och lett till att romer fortsatt utsätts för kränkningar och diskriminering i det svenska samhället.

Handlingsplan för romsk inkludering 2030, ska säkerställa romers lika tillgång och rätt till utbildning, arbete och hälsovård som övriga stockholmare. Den ska också tillse att romers sociala och kulturella rättigheter tillgodoses samt motverka diskriminering och marginalisering. Handlingsplanen ska också skapa förutsättningar för att romer fullt ut ska kunna delta i samhället och öka den ömsesidiga tilliten mellan romer och det offentliga. Särskilda insatser ska göras för den som befinner sig i ett socialt och ekonomiskt utanförskap. Arbete som främjar jämställdhet och barns rättigheter ska särskilt prioriteras.

Handlingsplanen är kopplad till Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna och utgår från programmets tre fokusområden:

- Kunskap och information
- Velfärd och service
- Delaktighet och inflytande

Till varje fokusområde beskrivs den långsiktiga förändring som eftersträvas, samt den direkta förändring som ska genomföras i stadens verksamheter.

Uppföljning

Stadsledningskontoret ska följa upp alla nämnders och bolagsstyrelserns arbete för romsk inkludering inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess. Utöver detta ska stadsledningskontoret vartannat åt göra en bedömning av stadens arbete med mänskliga rättigheter, vilket ska sammanställs i en rapport till kommunfullmäktige. I arbetet ingår att följa upp handlingsplanen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom enheten trygghet, beredskap och lokalsamhälle.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen, med omedelbar justering.

Förvaltningen anser att handlingsplanen är välskriven och att målen har tydliga ansvarshänvisningar till respektive nämnd. Samtidigt finns en flexibilitet att utifrån nämndernas verksamhetsområden själva ta fram aktiviteter för att uppnå målen. Förvaltningen ser att de regelbundna uppföljningarna av hur väl handlingsplanen efterföljs kommer bidra till att handlingsplanen får reell påverkan.

Förvaltningen anser vidare att Stadsledningskontoret har vidtagit en angelägen åtgärd under framtagandet av handlingsplanen, i form av samrådet med romska företrädare. Företrädarna påtalade att ytterligare insatser krävs i stadens verksamheter, exempelvis att medarbetare får ökad förståelse för romers situation, att säkerställa ett i förhållande till övriga stockholmare likvärdigt bemötande samt att stärka romers möjlighet till delaktighet i frågor som rör dem. Förvaltningen ser att synpunkterna inarbetats i de mål och den förändring som stadens verksamheter ska genomföra. Förvaltningen anser att handlingsplanen tydliggör vikten av kunskap om romers levnadsvillkor, minoritetstress och antiziganism. Handlingsplanen bygger också naturligt vidare på erhållen kunskap och insatser som genomförts för att främja inkludering i stadens tidigare minoritetspolitiska arbete, vilket förvaltningen ställer sig positiv till.

Jämställdhetsanalys

Handlingsplanen berör alla kvinnor och män men särskilt de som tillhör de romska minoriteterna. I handlingsplanen framkommer att arbete som främjar jämställdhet ska prioriteras. Det beskrivs utmaningar kring att romska kvinnor och flickor oftare blir utsatta för våld eller hot om våld, har sämre förankring i samhället och mer ohälsosamma levnadsvanor, jämfört med befolkningen i stort. Kvinnor vittnar också om social isolering. Utanförskap kan göra det

svårare att söka hjälp, få information och lita på myndigheter. *Handlingsplan för romsk inkludering 2030* har inget mål och beskriver heller inte någon specifik insats som riktar sig särskilt till kvinnor, vilket förvaltningen gärna hade sett. Framför allt då handlingsplanen påtalar jämställdhetsproblematiken. Bland remissinstanserna finns inte Jämställdhetsmyndigheten med, men däremot Resande och romska kvinnors organisation.

Barnkonsekvensanalys

FN:s Barnkonvention, artikel 30 anger: *Barn som tillhör etniska, religiösa eller språkliga minoriteter eller som tillhör ett urfolk, har rätt till sitt språk, sin kultur och sin religion.* Handlingsplanen berör indirekt alla barn och direkt barn som tillhör de romska minoriteterna. Handlingsplanen lyfter att arbete som främjar barns rättigheter särskilt ska prioriteras och har målet att alla nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställer romers lika tillgång till förskola, skola, idrott, kultur och fritid som övriga stockholmare. Förvaltningen anser att handlingsplanen ligger i linje med barnets bästa.

Magnus Borgsten
Stadsdelsdirektör
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Charlotta Östholm
Avdelningschef
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Handlingsplan för romsk inkludering 2030 (KS 2025/809)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Magnus Borgsten, Stadsdelsdirektör	2025-10-03
Charlotta Östholm, Avdelningschef	2025-10-03